

URHEILUOIKEUDEN YHDISTYS

URHEILUOIKEUDEN
YHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

1 / 98

SISÄLLYSLUETTELO

URHEILUOIKEUDEN YHDISTYS 1994 - 1997 OTT Heikki Halila	1
URHEILIJAN VASTUU DOPINGISTA Hallintoneuvos Lauri Tarasti	4
URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNTA OTL Risto Jalanko	6
URHEILU JA TYÖOIKEUDELLISET LAIT VT Mika Palmgren	9
TAPAUS DELIÉGE VT Olli Rauste	11
URHEILUAKOSKEVIA OIKEUSTAPAUKSIA VT Olli Rauste	14

Päätoimittaja

Mika Palmgren

Puh. 02 - 469 0444

GSM 0400 - 526 840

Fax. 02 - 2350 107

Email palmgren-wallenlind@co.inet.fi

Taitto: Trend Breakers, Åbo Akademi FC

OTT Heikki Halila

URHEILUOIKEUDEN YHDISTYS 1994-1997

Urheilu oikeuden yhdistys on perustettu 22.2.1994; tuolloin allekirjoittivat Lauri Tarasti, Kari-Pekka Tiitinen ja Heikki Halila yhdistyksen perustamiskirjan. Yhdistyksen ensimmäinen tilaisuus pidettiin 6.4.1994 ympäristöministeriössä. Saapuvilla oli 16 yhdistyksen jäseneksi tuolloin liittynyttä henkilöä, jotka oli kutsuttu tähän tilaisuuteen. Yhdistykselle valittiin hallitus ja linjattiin tulevaa toimintaa. Jo tuolloin lähdettiin siitä, että urheilu oikeuden yhdistys on urheilujuridiikasta kiinnostuneiden yhdysseiteenä toimiva asiantuntijayhteisö, joka pitää toimialansa piirissä yllä suhteita urheilun järjestöihin ja viranomaisiin mutta on kuitenkin näistä riippumaton toimija.

Yhdistyksen perustamiseen vaikuttivat samanaikaisesti monet impulssit. Tiedossa oli, että useissa muissa maissa oli perustettu tai oltiin perustamassa urheilu oikeuden yhdistyksiä kokoamaan yhteen urheilujuridiikasta kiinnostuneita. Suomalaisiin alan asiantuntijoihin oli otettu yhteyksiä sen selvittämiseksi, oliko Suomessa yhteenliittymää, joka voisi liittyä urheilu oikeuden kansainvälisen yhteenliittymän jäseneksi. Urheilu oikeuden harrastus oli Suomessa viriämässä tavalla, joka johti yhdistyksen toiminnan

nopeaan käynnistymiseen, kun aloite sen perustamiseksi oli tehty.

Yhdistyksen puheenjohtajana toimi kahden vuoden ajan Lauri Tarasti. Hänen jälkeensä puheenjohtajana on toiminut siihenastinen hallituksen jäsen Heikki Halila. Varapuheenjohtajana on ollut alusta alkaen Kari-Pekka Tiitinen. Hallituksen muina jäseninä ovat olleet Eero J. Aarnio (95-96), Esko Linnakangas (94-96), Arttu Mentula (96-), Mika Palmgren (96-) Marja Ramm-Schmidt (94-) Juha Rantasila (96-) ja Magnus Ståhlberg (94-). Yhdistyksen sihteerinä toimi kahden ensimmäisen vuoden ajan Arttu Mentula, ja hänen jälkeensä on sihteerinä ollut Olli Rauste.

Yhdistyksen toiminnan runkona ovat olleet keskustelutilaisuudet, joissa on käsitelty urheilu oikeuden ajankohtaisia kysymyksiä. Tilaisuudet voidaan listata seuraavasti:

- Doping-aineiden käyttö ja rikosoikeudellinen sääntely (1994; alustajina Timo Seppälä, Tapio Lappi-Seppälä ja Lauri Tarasti)

- Milloin joukkueurheilija on työsuhteessa seuraansa (1994; alustajina Kari-Pekka Tiitinen, Juha Rantasila ja

Urpo Helkovaara)

- Kuka vastaa urheiluvahingoista (1995; alustajina Antti Kivivuori ja Kyösti Vihermaa)

- Tuleeko urheiluun soveltaa kilpailunrajoituslakia (1995; alustajina Olli Rauste ja Pekka Timonen)

- EU-lainsäädäntö ja liikunta (1995; alustajana professori Olivier Audeoud Ranskasta)

- Kellä on tuomiovalta urheilussa kansallisella liitolalla, kansainvälisellä liitolalla vai yleisellä tuomioistuimella (1995; alustajina Juha Lappalainen ja Gustaf Möller)

- Bosman-tapauksen vaikutukset Suomessa (1996; paneelissa Pekka Timonen, Olli Rauste, Henrik Detmann ja Esa Furuholm)

- Urheilijan työaika (1996; alustajina Kari-Pekka Tiitinen, Kerstin Ekman ja Mika Palmgren)

- Urheilun sponsorisopimukset (1996; alustajina Antti Pihlakoski, Tauno Palotie ja Heikki Halila)

- Urheiluun liityvien riitojen ratkaiseminen (1996; alustajina Erkki-Juhani Taipale ja Olli Puntila)

- Miten suomalainen urheilu säilyttää kilpailukykynsä (1996; paneelissa Juha Rantasila, Urpo Helkovaara, Hannu Aravirta ja Ossi Tikkaaja)

- Miten dopingista rangaistaan kansainvälisesti (1997; alustajana Lauri Tarasti)

- Urheilukilpailujen televisiointioikeudet (1997; alustajina Markku Vainikka ja Jouko Purontakanen)

- Urheilun agenttisopimukset (1997; alustajina Jukka Virtanen ja Mika Palmgren)

- Urheilu ja rikosoikeus (1997; alustajana Ari-Matti Nuutila)

- Miten tehokkaasti urheilun oikeusturvalautakunnassa saa oikeussuojaa (1997; alustajana Heikki Halila)

Em. tilaisuuksista voidaan todeta erikseen se, että tilaisuus "Urheilu ja rikosoikeus" järjestettiin Turussa. Se on ainoa tilaisuus, joka on järjestetty Helsingin ulkopuolella. Kevätkauden keskustelutilaisuuksista on yksi pidetty yhdistyksen vuosikokouksen yhteydessä ja syyskauden tilaisuuksista yksi yhdistyksen pikkujoulun yhteydessä. Tilaisuuksia on pidetty mm. Olympiastadionin kahviossa, korkeimmassa hallinto-oikeudessa, oikeusministeriössä sekä isännyydestä vastaavan vakuutusyhtiön tai asianajotoimiston tiloissa.

Osanottajia on ollut jäsentilaisuuksissa 14-30. Toisinaan on myös julkiselle salille varattu mahdollisuus osallistua jäsentilaisuuksiin. Tämä on johtanut tilaisuuksien selostamiseen ja alustajien tai panelistien haastatteluun sanomalehdissä ja television urheiluruudussa. Yhdistys ei kuitenkaan ole yleensä ollut erityisen julkisuushakuinen. Perustamisvaiheessa yhdistystä toki esiteltiin lakimies- ja urheilualan julkaisuissa.

Yhdistyksen keskustelutilaisuuksissa mielipiteiden vaihto on ollut usein asiantuntevaa ja innostunutta. Alustuksille ja keskustelulle on pyritty varamaan kaksi tuntia, mutta on ollut tavallista, että puheenvuoroja olisi haluttu pyytää tämän jälkeenkin. Keskustelutilaisuudet ovat myös vetäneet puoleensa kohtalaisen korkean prosentin yhdistyksen jäsenistä.

Urheiluoikeuden yhdistyksenkin ongelmana on silti se, että Helsingissä on aktiivisten ihmisten ajankäytöstä kilpailussa monia toimintoja. Yhdistyksellä on jäseniä, jotka eivät ole käyneet kertaakaan sen tilaisuuksissa. Yhdistyksen toiminnan levittäminen Helsingin ulkopuolelle ei puolestaan ole aivan helppoa. Se ei voikaan onnistua pääkaupunkiseudulta organisoituna.

Vuonna 1996 yhdistys järjesti

yhdessä Suomen liikunta ja Urheilu ry:n kanssa seminaarin aiheesta "Yksi vuosi arvonnlisäverotusta", jossa alustivat Esko Linnakangas ja Kerstin Ekman. Tilaisuudessa kuultiin myös EU:n komissiota edustaneen Mathiew Hoerberigin esitelmä aiheesta "EU Directives open for Finnish influence".

Yhdistys on käynnistänyt Ruotsin urheiluoikeuden yhdistyksen kanssa suomalaisruotsalaisten seminaarien järjestämisen. Toukokuussa 1997 järjestettiin Tukholmassa seminaari aiheesta "Bolagsbildningar inom idrotten). Suomen urheiluoikeuden yhdistyksestä tilaisuuteen osallistuivat Kerstin Ekman, Heikki Halila, Olli Rauste ja Lauri Tarasti. Yhdistys ei ole vielä liittynyt jäsenenä mihinkään kansainväliseen alan järjestöön senkään vuoksi, että näiden järjestöjen kenttä on vielä vakiintumaton.

Yhdistys on riippumattoman roolinsa vuoksi yleensä pidättynyt osallistumasta liikuntapoliittiseen keskusteluun. Yhdistys on kuitenkin antanut vuonna 1995 julkisuuteen kannanoton, jossa se suhtautui torjuvasti dopingin rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Liikuntalakiesityksestä pyydytyssä lausunnossa yhdistys tyytyi esittämään käsityksiään muutamista erityiskysymyksistä.

Yhdistys on pyrkinyt eri tavoin

edistämään urheiluoikeuden tutkimusta Suomessa. Niinpä yhdistyksen aloitteesta on Urheilumuseon kirjastoon ryhdytty hankkimaan urheiluoikeuden kirjallisuutta. Yhdistyksen kautta kanavoitiin opetusministeriön tukea Olli Rausteen Urheiluoikeus - teoksen valmistelemista varten. Yhdistys on niin ikään vaikuttanut siihen, että opetusministeriö on ryhtynyt tukemaan urheiluoikeuden akateemista tutkimusta ja yliopistotasoisia opetusta. Vuonna 1997 on käynnistynyt ensimmäinen oikeustieteen kandidaatin tutkinnon syventävien opintojen projekti urheiluoikeudesta, joka toteutetaan samanaikaisesti Helsingin ja Turun tiedekunnissa. Yhdistyksen keskustelutilaisuudet ovat olleet avoimia tämän projektin opiskelijoille. Yhdistyksellä ja sen edustajilla on ollut jatkuva keskusteluyhteys urheiluoikeudesta Suomen Liikunta ja Urheilu ry:hyn sekä opetusministeriöön.

Yhdistyksen jäsenmäärä on noussut tasaisesti niin, että se on vuoden 1997 lopussa noin kahdeksankymmentä. Aktiivista jäsenhankintaa ei ole harjoitettu, vaan jäseneksi tulleet ovat oma-aloitteisesti hakeutuneet yhdistyksen piiriin. Jäseneksi on hyväksytty vain niitä, jotka ovat tavalla tai toisella osoittaneet urheiluoikeuden harrastusta. Vain muutama jäsenhakemus on hylätty.

Jäseniä on informoitu yhdistyksen toiminnasta jäsenkirjeissä, joissa on toisinaan myös raportoitu urheiluoikeuden ajankohtaisista kysymyksistä. Jäsenpalveluihin tulee kuulumaan jatkossa jäsenille jaettava yhdistyksen jäsenluettelo, jossa on maininta kunkin jäsenen erikoisalueista urheiluoikeudessa. Jäsenkunnan ja ulkopuolisten kontaktitahojen informoimista palvelee niin ikään tämä yhdistyksen tiedotuslehti, josta on nyt ilmestynyt näytenumero. Tulevaisuus näyttää, millä tavoin tiedotuslehti saa paikkansa yhdistyksen toimintojen joukossa.

Hallintoneuvos Lauri Tarasti URHEILIJAN VASTUU DOPINGISTA

1. Doping-valvonta on herättänyt kysymyksen siitä, millainen on urheilijan vastuu kiellettyjen aineiden löytymisestä testissä. On käytetty termiä "ankara vastuu", jolla rikosoikeudessa lähinnä tarkoitetaan objektiivista vastuuta ilman tahallisuutta tai tuottamusta. Urheilussa saman sanonnan sisältö voi kuitenkin olla toinen, sillä dopingista ei tavallisesti seuraa rikosoikeuden edellyttämä rangaistus, vaan urheilujärjestön sisäinen kurinpitotoimi, jos kohta rangaistusluontoinen.

Urheilun säännöt ovat kansainvälisiä. Urheilijan vastuun dopingista tulisi olla samanlaista kaikissa urheiluvissa maissa. Juuri tästä syystä urheilun säännöt voivat olla joidenkin maiden kansallisen oikeusjärjestyksen vastaisia, lainsäädäntö kun eri maissa vaihtelee.

Tämän vuoksi on juridisesti mielenkiintoista selvittää, miten urheilijan vastuuta dopingista on kansainvälisesti tulkittu. Erinomainen kirjoitus tästä on julkaistu Defensor legis 1/1997:ssä: Aaron N. Wise: "Strict Liability" Drug Rules of Sports Governing Bodies: Are They Legal?

Seuraavat henkilökohtaiset käsitykseni perustuvat

toimintaani Kansainvälisen yleisurheiluliiton IAAF:n Arbitration Panelin puheenjohtajana 12 vuoden ajan.

2. IAAF:n säännöt tuntevat lähinnä neljän tyypin dopingrikkomuksia. Niistä kolme ei aiheuta urheilijan vastuun kannalta ongelmia, nimittäin näytteen manipulointi, kiellettyminen doping-valvonnasta ja dopingin käytön tunnustaminen. Normaali tahallisuus tai tuottamus vaaditaan ja rikkomus on syyttävän puolen näytettävä.

Ongelmia aiheuttaa neljäs ja ylivoimaisesti tavallisin tapaus: kiellettyä ainetta on havaittu olleen urheilijan antamassa näytteessä.

Jo sääntö itse viittaa ankaraan vastuuseen. Kysymys ei siinä ole muusta kuin siitä, että dopingnäyte on sisältänyt kiellettyä ainetta. Urheilupiireissä puhutaankin usein "ankarasta vastuusta".

Doping-valvonta perustuu kahteen olettamukseen: Kiellettyjen aineiden listaan sisältyvät aineet ovat luonteeltaan dopingia. Kun tällaisia aineita on löydetty urheilijan näytteestä, ei enää spekuloida sillä, oliko aineista hyötyä myös konkreettisesti tilanteessa. Doping-rikkomus on tapahtunut. Tämä oletamus on käytännössä

laajalti hyväksytty eikä tästä yleensä ole tehtykään juridista väitettä.

Toiseksikin kielletyn aineen olemassaolo urheilijan näytteestä osoittaa urheilijan tahallisuutta tai tuottamusta. Tässä on kysymys urheilijan vastuusta.

3. IAAF:n säännöt edellyttävät aina, että positiivisen näytteen jälkeen urheilijaa kuullaan ja hänellä on oikeus esittää puolustuksensa. Tavallista on, että väitetään testiä epäluotettavaksi. Kuuluisassa Butch Reynoldsin tapauksessa kyse oli yksinomaan tästä.

Pelkkä virhe testauksessa tai annettujen ohjeiden noudattamattomuus ei riitä, vaan tarvitaan puute, jonka vuoksi testin lopputulos on epäluotettava.

Urheilijan intressissä on esittää näyttö testin epäluotettavuudesta, sillä kielletyn aineen tultua löydetyksi hän häviää jutun, ellei pysty osoittamaan testiä epäluotettavaksi.

Urheilijan tahallisuus tai tuottamus on myös usein ollut esillä urheilijan väittäessä, ettei hän tiennyt eikä voinut ymmärtää, miten kielletty aine oli joutunut hänen elimistöönsä.

Italialaisen korkeushyppääjäjättären Bevilacqua tapauksessa kiistaa ei ollut kielletyn aineen efedriinin ja pseudoefedriinin löytymisestä, vaan siitä, miten aine oli joutunut hänen elimistöön. Bevilacqua esitti syöneensä terveyspillereitä, joiden pullon painerasauksessa oli maininta vain sallituista aineista ja vasta laboratoriotutkimuksessa paljastui, että pillereissä oli myös efedriiniä ja pseudoefedriiniä.

IAAF:n Arbitration Panel katsoi Bevilacqua syylliseksi, koska ei voitu tietää, mitä kaikkea hän oli nauttinut ennen kilpailua. Lisäksi päätöksessä todettiin, ettei hän ollut tehnyt riittävästi varmistuakseen, ettei kiellettyjä aineita joudu hänen elimistöön. Terveyspillerit eivät olleet jokapäiväistä ruokaa.

Australialaisen pikajuoksija Capobiancon tapauksessa oli kyse jokapäiväisestä ruuasta, koska hän väitti anabolisten steroidien joutuneen hänen näytteeseensä hormoneilla kasvatetun lehmän lihasta. Näyttö oli kuitenkin olematonta ja asiantuntijatodistuksen mukaan mahdollisuus tähän oli Capobiancon kohdalta ollut vain 1:1.000.000. Väite hylättiin ja doping-rikkomus katsottiin tapahtuneeksi.

Sen sijaan nigerialaisen aitajuoksijattaren Akpanin tapauksessa Akpan katsottiin

syyttömäksi, vaikka hänen näytteestään oli havaittu kiellettyä anabolista steroidia. Akpanin ottamissa ehkäisy-pillereissä, jotka hän oli ilmoittanut dopingtestilomakkeessa, oli samankaltaista steroidia eikä voitu luotettavasti näyttää, mistä kielletty aine oli joutunut hänen elimistöön.

Nämä esimerkit osoittavat, ettei urheilijan vastuuta ole IAAF:n Arbitration Panelissa ymmärretty rikosoikeuden ankarana vastuuna, vaikka vastuu onkin laaja.¹

4. Käsitykseni on, että IAAF:n sääntöä kielletyn aineen olemassaolosta urheilijan näytteessä on tulkittu ja tulkittava ensi sijassa todistustaakkakäytönä. Kun aine on todettu, todistustaakka kääntyy ja urheilijan on näytettävä, ettei doping-rikkomusta kuitenkaan ole tapahtunut.

Tämä on itse asiassa ainoa mahdollisuus, sillä muuta todistetta kuin dopingtesti ei urheilujärjestöllä asiassa yleensä voi olla. Kun siinä on löydetty kiellettyä ainetta, on syyttävän osapuolen todistustaakka täytetty. Todistustaakka kääntyy urheilijalle, sillä vain hän voi esittää muuta näyttöä.

Urheilijan vastuu on tänään laaja. Hän tietää doping-säännöt ja ymmärtää, kuinka vakavasta asiasta on kysymys. Hänen tulee myös

sääntöjen mukaan olla tietoinen siitä, mitä hän syö. Tässä suhteessa huippu-urheilijan perilläolo-velvollisuus on paljon korkeampi kuin tavallisen ihmisen. Tuottamus syntyy jo siitä, että urheilija on välinpitämätön.

Siten väite, että valmentaja tai tyttöystävä tai "talonmies" antoi pillereitä, joiden sisältöä urheilija ei tullut tarkistaneeksi, ei menesty. Varovaisuus on laiminlyöty ja se riittää tuottamukseen.

Itse asiassa sen jälkeen kun positiivinen testi on tapahtunut, on erittäin vaikea näyttää, ettei mitään laiminlyöntiä ottaa selkoa ruuan sisällöstä ole ollut. Tässä suhteessa urheilijan vastuu on laaja. Se on kuitenkin rinnastettavissa autolla ajoon alkoholin tai huumaavan aineen vaikutuksen alaisena. Vastuuta ei voi silloinkaan välttää väittämällä, ettei tiennyt alkoholin vaikutusta tai lääkeaineen sisältöä.

Siten eroavuus tuottamuksen ja rikosoikeuden ankaran vastuun välillä voi olla käytännössä vähäinen sen jälkeen, kun kiellettyä ainetta on löytynyt testissä.

¹ Ks. myös Olli Rauste, Urheilu-oikeus, 1997 s. 729-732.

OTL Risto Jalanko URHEILUN OIKEUSTURVALAUTAKUNTA

PERUSTAMINEN

Urheilun oikeusturvalautakunta on perustettu vuonna 1991. Tarkoituksena on ollut luoda riippumaton valituselin ratkomaan urheiluelämän piirissä syntyvistä päätöksistä ja määrättävistä sanktioista tehtäviä muutoksenhakemuksia. Lautakunnan perustamisen taustalla on vaikuttanut myös Suomen liittyminen Euroopan neuvostoon ja sen dopingin vastaisen yleissopimuksen hyväksyminen.

Lautakunnan ovat perustaneet urheilun tuolloiset keskusjärjestöt eli Suomen Valtakunnan Urheiluliitto (SVUL), Työväen Urheiluliitto (TUL), Finlands Svenska Centralidrottsförbund (CIF), Suomen Palloliitto (SPL) ja Suomen Olympiayhdistys (OK). Lautakunta on vuonna 1994 siirretty urheilun uuden keskusjärjestön eli Suomen Liikunta ja Urheilun (SLU) yhteyteen.

Lautakunnan ensimmäinen toimikausi on päättynyt vuonna 1995. Tällä hetkellä on menossa toinen toimikausi, joka päättyy vuonna 1999.

LAUTAKUNNAN JÄSENET

Urheilun keskusjärjestöt ovat vuonna 1991 nimenneet

lautakunnan jäsenet seuraavasti: SVUL kahdeksan jäsentä, TUL neljä jäsentä sekä CIF, SPL ja OK kukin kaksi jäsentä. Nytemmin lautakunnan kokoonpanon vahvistaa kokonaisuudessaan SLU.

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Erkki-Juhani Taipale ja varapuheenjohtajana Lauri Tarasti. Jäseninä ovat Kari T. Ahonen, Erkki Aurejärvi, Gustav Dahlberg, Kurt-Erik Forsstedt, Per-Erik Förars, Heikki Halila, Tom Ifström, Helena Jaatinen, Jarmo Matinlassi, Mika Palmgren, Paavo Pekkanen, Markku Pohjola, Marja Ramm-Schmidt, Veikko Ripatti, Juhani Salmenkylä, Magnus Ståhlberg, Kari-Pekka Tiitinen ja Ilmari Ylä-Autio. Lautakunnan sihteerinä toimii Risto Jalanko. Lautakunnan jäsenten voitaneen todeta edustavan hyvin laajaa tietämystä ja kokemusta niin urheilun kuin juridiikankin piiristä.

LAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

Lautakunnan sääntöjen 1.1 §:n mukaan lautakunnan tehtävänä on käsitellä urheilijan tai urheilujärjestön (seuran) taikka Suomen Antidoping-toimikunnan tekemiä valituksia järjestöjen valittajaa koskevista päätöksistä, jotka koskevat

erottamista yhdistyksen jäsenyydestä, jäsenoikeuksien rajoittamista tai kurinpito-toimia tai joissa on kysymys päätöksen sääntöjen-vastaisuudesta sekä urheilijan valituksia doping-asioissa. Tehtäväkenttä on tarkoituksella säädetty varsin laajaksi. Lautakunnan käsiteltäväksi onkin käytännössä tullut mitä erilaisimpia juttuja.

Lautakunta voi tarvittaessa toimia myös välimies-oikeutena urheilujärjestötoimintaan liittyvissä taloudellisissa kysymyksissä sekä antaa lausuntoja urheilutoimintaan liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä. Vuodesta 1995 alkaen lautakunnalta on myös voitu pyytää lausuntoa urheilijoiden sosiaaliturvaa koskevaan lainsäädäntöön liittyvässä asiassa.

RATKAISTUT ASIAT

Lautakunnan käsiteltävänä on vuodesta 1991 alkaen ollut yhteensä 32 asiaa eli keskimäärin neljä - viisi juttua vuodessa.

Asioista on vajaat puolet koskenut dopingasioita. Loput ovat koskeneet muita asioita kuten esim. karanteenimaksua, siirtokorvausta, kasvattajarahaa, edustus- ja pelaajaoikeutta, sarjapaikan siirtoa, ottelun peliajan-

kohtaa, kurinpitotointa, epäurheilijamaista käyttäytymistä, liiton hallituksen jäsenten asiatonta arvostelua ja yhdistyksestä erottamista. Lautakunta on toistaiseksi antanut vain yhden lausunnon, joka on koskenut sarjapaikan siirtämistä ja kasvattajarahnan maksamista.

Käsiteltävinä olleet jutut ovat koskeneet eri urheilulajeja seuraavasti:

ampuminen	1
jalkapallo	6
jääpallo	1
karate	1
koripallo	5
käsipallo	1
lentopallo	1
maahockey	2
melonta	1
painonnosto	5
pesäpallo	1
petanque	1
pöytätennis	2
uppopallo	1
voimannosto	3
yleisurheilu	1

Valittajina ovat olleet eri tahot seuraavasti:

urheilija	18 kertaa
seura	10 kertaa
toimitsija tms.	4 kertaa

Lautakunta on käsitellyt asioita seuraavasti:

tutkittu ja ratkaistu	19
jätetty osittain tutkimatta	3
jätetty kokonaan tutkimatta	4
asia siirretty	1
asia rauennut	2

vireillä 3
Tutkittujen ja ratkaistujen asioiden lopputulos on ollut seuraava:

muutettu osittain tai kokonaan 8
ei muutettu 14

Useimmat päätökset on tehty yksimielisesti. Kahdessa tapauksessa on äänestetty.

Lautakunnan ratkaisemista asioista kaksi lienee herättänyt erityistä huomiota myös julkisuudessa: jalkapalloilija Jari Litmasen siirtyminen Ajax Amsterdamiin ja juoksija Minna Lainion dopingasia.

ASIOIDEN KÄSITTELY

Lautakunta käsittelee asiat normaalisti kokoonpanossa, jossa on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä neljä jäsentä. Tärkeimmät asiat voidaan käsitellä myös täysistunnossa.

Lautakunta on nimenomaan muutoksenhakuinstanssi, joten se ei ota asiaa käsiteltäväkseen ennen kuin asia on käsitelty loppuun ko. erikois- tai lajiliiton piirissä. Valittajan tulee sääntöjen 11.1 §:n mukaan ennen valituksen tekemistä käyttää hyväkseen kaikki asianomaisen järjestön sääntöjen tai dopingsääntösten mukaiset muutoksenhakumahdollisuudet.

Valitusmaksu lautakuntaan on yksittäisellä urheilijalla

1000 markkaa ja urheilujärjestöllä 3 000 markkaa. Valituksen menestyessä maksu voidaan palauttaa. Asian käsittely lautakunnassa on asianosaisille muutoin ilmaista. Lautakunta voi myös velvoittaa asian hävinneen osapuolen korvaamaan voittopuolen kulut, vaikka lautakunta ei epävirallisena elimenä sinänsä voikaan antaa ulosottomenettelyssä täytäntöönpanokelpoista määräystä kulujen korvausvelvollisuudesta.

Valituksen tekemiselle on säädetty 30 päivän määräaika asianomaisen päätöksen tiedoksisaannista lukien. Valitus toimitetaan SLU:n toimistoon (sihteeri Kirsi Tarvainen).

Valituksen käsittely jakaantuu esivalmisteluun ja pääkäsitelyyn. Valituksen saavuttua siitä pyydetään vastaus tai selitys päätöksen tehneeltä elimeltä eli yleensä ko. lajiliitolta sekä mahdolliselta vastapuolelta eli toiselta seuralta tai urheilijalta. Vastauksen tai selityksen saavuttua valittajalle voidaan vielä varata tilaisuus antaa siitä lausuntonsa.

Pääkäsitely toteutetaan joko papereiden pohjalta tai järjestämällä suullinen käsittely. Käytännössä on lähes aina pyritty suullisen käsittelyn järjestämiseen.

Suullisessa käsittelyssä kuullaan asianosaisia sekä

tarvittaessa heidän tai lautakunnan nimeämiä todistajia tai asiantuntijoita. Asianosaisilla on usein avustajanaan tai asiamiehenään asianajaja tai muu lakimies. Todistajina tai asiantuntijoina on kuultu valmentajia, huoltajia, liiton virkailijoita, lääkäreitä jne.

Sääntöjen mukaan asian käsittely lautakunnassa ei ole julkista, ellei lautakunta jonkin asian osalta asianosaisen suostumuksella nimenomaan toisin päättä. Lautakunnan päätökset sinänsä ovat julkisia ja yleisesti saatavissa.

Asioiden käsittelyssä pyritään joutuisuuteen. Päätöksen saaminen lautakunnasta kestää normaalisti kaksi - kolme kuukautta. Tarvittaessa voidaan päätökset tehdä tätäkin nopeammin. Näin joskus esim. kilpailukieltoasioissa.

Lautakunnan päätös on lopullinen. Siitä ei voi valittaa mihinkään. Poikkeustapauksissa lautakunta voi uuden selvityksen tai ratkaisukäytännön olennaisen muutoksen johdosta itse ottaa asian uudelleen käsiteltäväkseen.

Lautakunnan päätökset ovat suositusluonteisia. Päätösten noudattamisessa ei muutamaa poikkeustapausta lukuunottamatta ole ilmennyt ongelmia.

SUHDE YLEISIIN TUOMIOISTUIMIIN

Eräät asiat ovat laatunsa puolesta sellaisia, että ne voidaan saattaa vaihtoehtoisesti joko urheilun oikeus- turvalautakunnan tai yleisten tuomioistuinten tutkittavaksi. Lautakunta ei sääntöjensä 1.4 §:n mukaan voi ottaa käsiteltäväkseen asiaa, joka on ratkaistu tai käsiteltävänä yleisessä tuomioistuimessa tai välimiesoikeudessa.

Urheilujärjestöt ovat lautakunnan perustamisella nimenomaisesti pyrkineet siihen, että urheiluelämän erimielisyydet ratkaistaan urheilun omassa piirissä. Tässä lienee pitkälti myös onnistuttu. Lautakunnan ratkaisemista asioista vain yhdessä lienee sittemmin käännytty yleisen tuomioistuimen puoleen (Minna Lainion dopingasia).

VT Mika Palmgren URHEILU JA TYÖOIKEUDELLISET LAIT

Yhteiskunnan muuttuessa urheiluelämä on muuttunut. Urheiluseurojen ja urheilu-järjestöjen varainhankinta rakentuu entistä enemmän ja entistä useammin erilaisten yhteistyösopimusten, sponsoroinnin tai televisio-oikeuksien varaan. Urheiluelämä on kaupallistunut ja urheilusta on tullut viihdeteollisuuden tärkeimpiä muotoja.

Urheiluseurat voidaan entistä selvemmin jakaa kunto-, harraste- tai kilpailu-urheiluseuroihin ja urheilijat kunto-, harraste- tai kilpaurheilijoihin. Seurat ovat myös itse järjestäneet toimintansa siten, että kilpaurheilu- ja harraste-toiminta on organisoitu eri juridisten subjektien alle.

Kilpaurheilun huipulla urheilijat saavat vastiketta seuralta urheilun harjoittamisesta ja ylimmällä sarjatasolla olevien seurojen vuosibudjetit ovat usein 3 miljoonan ja 10 miljoonan markan välillä. Toimintaan sisältyy yrityselämälle tyypillinen liiketaloudellinen riski, mikä on masentavasti tullut esille muutaman huippu-urheiluseuran konkurssissa.

Ammattimaisesti toimivat urheilijat ja urheiluseurat ovat uuden tilanteen edessä. Ovatko urheilijat seuran työntekijöitä ja seurat heidän työnantajiaan ja tuleeko

heihin sovellettavaksi työoikeudelliset lait?

Työoikeudellisilla lailla tarkoitan seuraavassa muun muassa työsopimus-, työaika-, työttömyysturva-, vuosiloma-, työturvallisuus-, työehto-sopimus-, palkkaturva-, yhteistoiminta- ja eläkelakia. Suomessa ei urheilua tai urheilijoita varten ole olemassa erityislakeja lukuun ottamatta urheilijoiden eläke- ja tapaturmaturvan järjestämiseksi annettua asetusta ja säädöksiä, joiden nojalla työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia ja tapaturmavakuutuslakia ei sovelleta urheilijoihin. Sen vuoksi urheilijoihin voidaan soveltaa samoja työoikeudellisia lakeja ja määräyksiä kuin kaupan kassaan, kentän vahtimestariin tai telakalla työskentelevään hitsariin.

Työoikeudellisten lakien soveltamisala on määräytyy ns. perussuhdeteorian mukaan. Se on tietoisopin luoma teoria, josta ei ole olemassa lainsäädännöstä. Teoriaa vastaan on esitetty asianmukaista kritiikkiä, mutta sitä pidetään silti yhtenä työoikeuden keskeisimpänä teoriana. Perussuhdeteorian mukaan työoikeudellisten lakien soveltamisala määräytyy työsopimuslain soveltamisalan mukaan.

Työsopimuslain soveltamisala määräytyy työsopimuslain 1 §:n mukaan. Urheilija on seuran työntekijä, jos urheiluseura ja urheilija ovat sopineet siitä, että urheilija kilpailee tai harjoittelee seuran johdon ja valvonnan alla ja hän saa tuosta hyvästä vastiketta itselleen. Sopimuksen ei tarvitse olla kirjallinen vaan jopa yhteisymmärrys sopimussuhteesta saattaa olla riittävää. Vastike voi olla mitä tahansa taloudellista etuutta kuten esimerkiksi ruokaa, varusteita, rahaa tai asunto-etu. Vastikkeen määrän osalta alarajaa ei ole ja vähäininkin vastike on ainakin teoriassa riittävää. Pelkkä kulujen korvaaminen ei kuitenkaan ole vastiketta. Urheilija on seuran johdon ja valvonnan alla, jos hän harjoittelee ja kilpailee valmentajan ohjeiden ja käskyjen mukaan ja on velvollinen niitä saamaansa vastiketta vastaan noudattamaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisun 1995:145 perusteista on luettavissa varsin selvästi oikeusohje urheilijan ja seuran oikeusasemasta: "Ei ole syytä, miksi pelaamista ja harjoittelemista ei voitaisi pitää työsopimuslain 1 §:ssä tarkoitettuna työnä." "Pelaajan solmima sopimus on siis täyttännyt kaikki työ-

sopimuslain 1 §:n mukaiset työsopimuksen tunnusmerkit. Työsopimuslaki on ehdotonta oikeutta eivätkä osapuolet voi määrätä sen soveltamisesta keskinäisellä sopimuksellaan.“

Työsopimuslakia voidaan soveltaa urheilijan ja seuran väliseen sopimussuhteeseen. Perussuhdeteorian mukaan siitä seuraa, että myös muita työoikeudellisia lakeja tulee soveltaa samaan sopimussuhteeseen.

Vuosilomalain soveltamisesta on olemassa oikeusohje. Työneuvosto on ratkaisussa 3/1996 katsonut, että urheilijan ja seuran väliseen sopimussuhteeseen tulee sovellettavaksi vuosilomalaki. Korkein oikeus on ratkaisussaan 1997:38 päättänyt siihen, että urheilijalla on oikeus palkkaturvaan. Vakuutus oikeuden antaman ratkaisun 23.1.1997 No 10166/95/236 mukaan urheilijalla oli oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan.

Työaikalain soveltamisesta urheiluun ei tietääkseni ole olemassa ennakkotapausta. Uuden työaikalain (1996/605) mukaan lakia sovelletaan työsopimuslain 1 § 1 momentissa tarkoitetun työsopimuksen ja virkasuhteen perusteella tehtävään työhön, jollei toisin säädetä. Urheilun osalta toisin ei ole säädetty ja sellainen sopimus urheilijan ja seuran välillä, jolla vähennetään urheilijan työaikalain perusteella tulevia etuja, on pääsääntöisesti mitätön.

Työaikalain soveltaminen urheiluun on käytännössä ehkä hankalaa. Ongelmat saattavat tulla esiin sunnuntaityötä tai matkatöiden kustannuksia korvattaessa. Joka tapauksessa työaikalakia voidaan soveltaa urheilijan ja seuran väliseen sopimussuhteeseen.

Työturvallisuuslain soveltamisesta urheiluun ei tietääkseni ole olemassa ennakkotapausta. Lain soveltamisala voi olla jopa laajempi kuin työsopimuslain, koska lain rationa on luoda kollektiivinen suojasellaiseksi, että se koskee kaikkea tehtyä työtä. Tieteisopissa lain soveltamisala määräytyy perussuhdeteorian mukaan.

Kysymys yhteistoimintalain soveltamisesta urheiluun on jäänyt avoimeksi. Korkeimman oikeuden ratkaisun 1996:51 mukaan lakia voidaan soveltaa yhdistyksiin, jota urheiluseuratkin pääsääntöisesti ovat. Ratkaisevaa lain soveltamisen kannalta on, onko urheiluseuran toiminta ja sen toiminnasta saadut tulot liiketoiminnan luonteisia. Mitä liiketaloudellisimmin perustein ja riskein yhdistys toimii ja suhteellisesti mitä vähemmän sen varainhankinnasta kertyy avustuksina tai tukina, sen todennäköisempää lain soveltaminen on. Jos seura toimii pääasiassa julkiselta sektorilta saaduilla varoilla, harjoittaa pienimuotoista kahvila- tai bingotoimintaa ja kattaa menonsa noista tuloista, sen epätodennäköi-

sempää on lain soveltaminen. Yrityksille tunnusomainen liiketaloudellinen toiminnan luonne määrää lain soveltamisen urheiluseurojen osalta.

Työehtosopimuslakia ei sovelleta urheiluun, koska urheilussa ei ole työantaja-järjestöjä eikä työntekijä-järjestöjä. Pelaajayhdistykset yksittäisten lajien osalta ovat liian pieniä eikä seurojen yhteenliittymiä (esimerkiksi liigat) tai urheilun lajiliittoja voida pitää työnantajajärjestöinä. Työehtosopimusjärjestelmällä voisi olla kuitenkin tulevaisuudessa tilauksensa myös urheilun parissa mutta nykyisten organisaatioiden puitteissa tämä lienee kuitenkin mahdotonta.

Yhteenvedona edellisestä voidaan todeta, että urheiluun sovelletaan työoikeudellisia lakeja. Tämä seikka tulisi ottaa huomioon urheiluseurojen ja -järjestöjen jokapäiväisessä toiminnassa, avustuksissa tai muussa tulon jakamisessa sekä kilpailu- ja yhdistyssäännöissä sekä sopimuksissa, joita urheiluseurat ja -järjestöt urheilijoidensa tai muiden kanssa tekevät.

VT Olli Rauste ONKO TAPAUUS DELIÈGE´SSA AINESTA UUDEKSI BOSMANIKSI ?

Joulukuussa 1995 ratkaistu jalkapalloilija Jean-Marc Bosmanin oikeustapaus ei ole jäämässä Euroopan Yhteisöjen tuomioistuimen viimeiseksi sanaksi urheilussa. Tuomioistuin on jo yli kahden vuoden ajan käsitellyt uutta oikeusjuttua, jossa belgialainen naisjudoka Christelle Deliège perää oikeuksiaan maansa judoliittoa vastaan.

EY-tuomioistuimen tapaus Bosmanissa antama tuomio mullisti urheilun perusrakenteita joukkuelajeissa. Tapaus Deliège´lla saattaa olla samankaltaisia vaikutuksia yksilölajeihin.

Tapaus Deliège´n vaikutukset ovat vaikeasti ennakoitavissa. Belgian olympiajoukkueen valinnasta alkunsa saanut riita on monisäikeinen ja oikeudellisesti vaikea.

Mahdollista on, että tuomioistuin katsoo arvokilpailujoukkueiden valinnan kuuluvan yhteisöoikeuden soveltamisalaan. Tämän sisältöinen päätös kajoaisi urheilujärjestöjen toimintavapauteen lähes yhtä merkittävästi kuin tapaus Bosman.

Yhtä mahdollista on, että tuomioistuin katsoo Deliège´n tapauksen jäävän kokonaan yhteisöoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle. Tällöin EY-tuomioistuimen ratkaisulla ei

olisi juurikaan vaikutusta urheiluun.

Olympiajoukkueen valinta riidan syynä

Tapaus Deliège sai alkunsa syksyllä 1995. Euroopan judoliitto oli nimennyt joukon A-tason judokilpailuja, joissa saavutetun menestyksen perusteella jaettaisiin edustuspaikat Atlantan olympialaisiin. Näissä A-tason kilpailuissa noudatettiin maakohtaisia osanottajakiintiöitä.

Christelle Deliège oli moninkertainen Belgian naisten judomestari. Hän tavoitteli pääsyä Atlantan olympialaisiin. Deliège halusi osallistua A-tason kilpailuihin voidakseen antaa näyttönsä olympiapaikkaa varten.

Deliège kohtasi kuitenkin vaikeuksia yrittäessään päästä mukaan A-tason kilpailuihin. Esimerkiksi Baselissa pidetyssä kilpailussa Belgian judoliitto oli jo valinnut Deliègen Belgian joukkueeseen. Hänen nimensä pyyhittiin kuitenkin ennen kilpailua pois osanottajien luettelosta. Deliègen mukaan muutoksen syynä olivat Belgian judoliittojen sisäiset kielikiistat.

Deliège nosti syrjäyttämistään kanteen Namurin alioikeudessa. Kanteen

yhteydessä hän vaati tuomioistuimelta väliaikaista määräystä, jolla Belgian judoliitto velvoitettaisiin parhaan kykynsä mukaan turvaamaan Deliège´lle osanottooikeuden Pariisissa järjestettyyn A-tason kilpailuun sekä kaikkiin muihinkin A-tason kilpailuihin, joihin Deliège haluaisi osallistua.

Asianajajakseen Deliège palkkasi belgialaisen Luc Misson´in, joka niitti mainetta Jean-Marc Bosmanin toisena asianajajana.

Deliègen vaatimukset perustuvat Rooman sopimuksen palvelujen vapaata tarjoamista sekä kilpailunrajoituksia koskeviin artikloihin.

Deliègen mielestä häntä on oikeudellisesti pidettävä Rooman sopimuksen 60 artiklassa tarkoitettuna palveluiden tarjoajana hänen osallistuessaan judokilpailuihin. Judokilpailuissa sovellettavat maakohtaiset osanottajakiintiöt sekä osanottajien valitseminen kansallisten judoliittojen toimesta rajoittavat Deliègen mielestä hänen mahdollisuuksiaan tarjota palveluitaan vapaasti Euroopan unionin alueella.

Deliègen mielestä kansal-

listen lajiliittojen monopoli- asema judokilpailuihin lähe- tettävien joukkueiden valit- semisessä rajoittaa lisäksi judokoitten välistä vapaata kilpailua Euroopan unionin alueella Rooman sopimuksen 85 ja 86 artiklojen vastaisesti.

Alioikeus asettui Deliègen taakse

Tätä kirjoitettaessa ainoa Deliègen asiassa annettu ratkaisu on toistaiseksi Namurin alioikeuden 15.2.1996 antama väli- aikainen määräys. Määräyk- sellään alioikeus pyysi EY- tuomioistuimelta ennakkorat- kaisua Deliègen esittämiin kysymyksiin. Samalla Namurin alioikeus antoi määräyksen siitä, millä tavoin Belgian judoliiton tulee turvata Deliègen mahdolli- suudet osallistua judokilpai- luihin oikeudenkäynnin ai- kana.

Namurin alioikeuden antama väliaikainen määräys on ai- nakin osittainen voitto Deliège'lle. Määräyksellään alioikeus asettui osittain Deliègen taakse, vaikkakaan ei hyväksynyt Deliègen vaatimuksia alkuperäisessä muodossaan.

Namurin alioikeuden mukaan jaottelu ammattuurheiluun ja amatööriurheiluun näyttää olevan menettämässä merki- tystään. Urheilukilpailujen osanottajat nauttivat suuresta julkisuudesta, jota he voivat käyttää kaupallisesti hyväk- seen. Urheilijan urheilusta saamat tulot eivät rajoitu

pelkästään erilaisiin valmen- nusstipendeihin. Tämän vuoksi Namurin alioikeus katsoo, että on olemassa riittäviä perusteita pitää Deliègea Rooman sopimuk- sen 60 artiklassa tarkoitet- tuna palveluiden tarjoajana.

Namurin alioikeuden mukaan myös Rooman sopimuksen kilpailunrajoituksia koskevat artiklat 85 ja 86 saattavat soveltua urheiluun. Ali- oikeuden mukaan kansal- lisilla judoliitoilla vaikuttaa olevan monopoliasema judon edistämisessä. Lajiliittojen monopoliasemaa sinänsä ei kuitenkaan ole syytä arvost- tella.

Alioikeuden mukaan judoliitot säätelevät monopoliaseman- sa turvin myös niitä ehtoja, joiden perusteella osanottajat judokilpailuihin valitaan. Tällaista valintamenettelyä voidaan alioikeuden mukaan kritisoida siltä osin kuin se johtaa siihen, että suoritus- kyvyltään parhaat urheilijat eivät pääsisi osallistumaan kilpailuihin.

Namurin alioikeuden mukaan maakohtaisten osanottaja- kiintiöiden järjestelmällinen käyttäminen sekä osanot- tajien valitseminen kansallis- ten lajiliittojen toimesta vaikuttaa muodostavan esteen taloudellista laatua olevien palvelujen tarjoami- selle.

Alioikeuden mukaan edellä lausuttu ei kuitenkaan merkitse sitä, että urheilu- kilpailujen osanottajiksi olisi

hyväksyttävä kaikki halukkaat urheilijat. Osanottajien mää- rää urheilukilpailuissa voi- daan rajoittaa, kunhan rajoittaminen perustuu objek- tiivisiin, urheilijoiden suoritus- kykyyn liittyviin syihin.

Namurin alioikeus totesi, että Deliège'lla ei ole abso- luuttista oikeutta saada osallistua mihin tahansa judokilpailuun riippumatta hänen suorituskyvystään. Sen vuoksi alioikeus kieltäytyi antamasta Deliègen hyväksi sellaista määräystä, jolla Deliège oikeutettaisiin osal- listumaan mihin tahansa A- tason kilpailuun.

Namurin alioikeus antoi Deliègen hyväksi sen sijaan määräyksen, jolla Belgian judoliittoa kielletään rajoit- tamasta Deliègen osallis- tumista judokilpailuihin muu- toin kuin sellaisilla perusteilla, jotka liittyvät Deliègen fyysi- seen suorituskykyyn verrattu- na muihin judokoihin.

Vapaasti tulkittuna Namurin alioikeuden määräys merkit- see sitä, että Belgian judoliitto ei saa syrjiä Deliègea valites- saan Belgian joukkuetta arvo- kilpailuihin. Judoliiton on valittava Deliège Belgian joukkueeseen, jos hän fyysi- sen suorituskykynsä perus- teella sinne kuuluisi.

Lisäksi alioikeus pyysi EY- tuomioistuimelta ennako- ratkaisua siitä, ovatko judo- kilpailuissa sovellettavat maakohtaiset osanottaja- kiintiöt sekä käytäntö valita kilpailujen osanottajat

kansallisten judoliittojen toimesta Rooman sopimuksen määräysten vastaisia.

Deliège´sta voi tulla "yksilölajien Bosman"

Tapaus Deliège odottaa tällä hetkellä pääsyä suulliseen käsittelyyn Luxemburgissa sijaitsevassa EY-tuomioistuimessa. EY-tuomioistuinten ratkaisua voitaneen odottaa aikaisintaan vuoden 1998 lopulla.

Christelle Deliège´sta voi tulla "yksilölajien Bosman", mikäli EY-tuomioistuin päättää ratkaisussaan noudatella Namurin alioikeuden linjauksia. Namurin alioikeuden kannanottojen vahvistaminen kajoaisi merkittävästi urheilujärjestöjen päätäntävaltaan arvokilpailujoukkueiden valintatilanteissa.

EY-tuomioistuin saattaa päätöksessään ottaa ensimmäistä kertaa kantaa siihen, onko urheilun lajiliittoja pidettävä Rooman sopimuksen 86 artiklassa tarkoitettuina määrävissä markkina-asetuksessa (monopoliasemassa) olevina elinkeinonharjoittajina. Mikäli vastaus on myöntävä, voidaan monet urheilujärjestöjen nykyisin varsin itsenäisesti suorittamista toiminnoista saattaa tulevaisuudessa tuomioistuinten arvioitaviksi. Esimerkiksi arvokilpailujoukkueiden valintatilanteissa rannalle jääneet urheilijat voisivat vedota siihen, että heitä on syrjitty 86 artiklan

vastaisesti. Lajiliittojen suoritamat joukkuevalinnat voitaisiin julistaa tuomioistuimissa lainvastaisiksi, mikäli urheilija pystyisi todistamaan, että valintaa ei ole suoritettu yksinomaan urheilijoiden urheilullisen suorituskyvyn perusteella.

Myös maakohtaisten osanottajakiintiöiden mahdollinen toteaminen Rooman sopimuksen vastaiseksi jättäisi jälkensä ainakin sellaisiin urheilun arvokilpailuihin, jotka järjestettäisiin Euroopan unionin alueella. Esimerkiksi olympialaisten keihäänheittofinaalissa saatettaisiin nähdä kuusi suomalaista, mikäli Suomella olisi kuusi heittäjää maailmanlistan 12 parhaan joukossa. Suomessa sijoilla 4-6 olevia heittäjiä ei saisi enää jättää pois olympialaisista sen vuoksi, että he eivät mahdu Suomen kansalliseen osanottajakiintiöön, vaikka he tulostasonsa perusteella kuuluisivatkin olympiafinaaliin.

On myös mahdollista, että EY-tuomioistuin toteaa tapaus Deliègen jäävän kokonaan yhteisöoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle. Tällaista ratkaisua voitaisiin perustella EY-tuomioistuimen aiemmissa päätöksissään antamalla lausumalla, jonka mukaan yhteisöoikeuden vastaisina ei pidetä sellaisia urheilujärjestöjen sääntömääräyksiä, jotka liittyvät tiettyjen otteluiden tai urheilukilpailujen erityiseen luonteeseen.

Lausuman on tulkittu tarkoittavan erityisesti maa-joukkueiden välisiä kilpailuja. Mikäli tapaus Deliègen tulkitaan liittyvän yksinomaan olympialaisiin ja olympialaiset katsotaan ensi sijassa maa-joukkueiden väliseksi kilpailuksi, on mahdollista, että EY-tuomioistuin katsoo Deliègen esittämien vaatimusten kuuluvan edellä mainitun "maajoukkuepoikkeuksen" piiriin. Tällöin urheilujärjestöt saisivat edelleen säilyttää maakoh- taisia osanottajakiintiöitä sekä joukkueiden kansallista valitsemista koskevat määräykset säännöissään ainakin arvokilpailujen osalta.

EY-tuomioistuimen tapaus Deliège´ssa aikanaan antama ennakkoratkaisu voi luonnollisesti olla sisällöltään mitä tahansa muutakin edellä mainittujen ääripäiden välillä. Ratkaisumahdollisuuksien spektri on Deliègen tapauksessa lähes rajaton.

Yhdestä asiasta kaikki asianosaiset lienevät kuitenkin yksimielisiä. Christelle Deliègen käynnistämällä oikeudenkäynnillä on ainakin kaikki edellytykset nousta niin merkittäväksi Eurooppaoikeuden ratkaisuksi, että koko urheiluväen on syytä seurata tapauksen etenemistä silmät ja korvat tarkkoina.

VT Olli Rauste URHEILUA KOSKEVIA OIKEUSTAPAUKSIA

Urheilu oikeuden yhdistyksen lehti julkaisee erillistä oikeustapaosastoa. Osastolla julkaistaan lyhennelmiä urheilua koskevista tuomioistuinten ja viranomaisten antamista ratkaisuista.

Tässä numerossa julkaisemme tiivistelmiä korkeimman oikeuden sekä kilpailuviraston 1990-luvulla antamista urheilua koskevista ratkaisuista.

Oikeustapaosaston toimitus ottaa mielellään lehden lukijoilta vastaan jäljennöksiä tuomioistuinten tai viranomaisten päätöksistä, jotka voitaisiin julkaista lehdessä. Myös alempien oikeusasteiden päätöksiä voidaan julkaista.

Jäljennös julkaistavaksi aiotusta päätöksestä pyydetään lähettämään suoraan oikeustapaosaston toimittaja Olli Rausteelle, PL 232, 00101 Helsinki, telefax 09-653 873.

Korkeimman oikeuden tuomioita

KKO 1992:141

Vahingonkorvaus - Urheilukilpailut /huvitilaisuudet - Korvauksen sovittelu

Laskettelija oli kaatunut ja vahingoittunut poistuessaan maksua vastaan yleisön käytössä olleesta hiihtohissistä. Hissin pitäjä veloitettiin maksamaan vahingonkorvausta, kun se ei ollut näyttänyt, että poistumispaikan kunnosta olisi kaikkien hissien käyttäjien turvallisuus huomioon ottaen

riittävästi huolehdittu. Kysymys myös korvauksen sovittelusta. (Äänestyspäätös)

KKO 1993:40

Työsopimus - Työpalkka - Työsopimuksen purkaminen

Ulkomaisen koripalloilijan ja suomalaisen urheiluseuran välisessä pelaajasopimuksessa oli niin sanottu no cut - lauseke. Lausekkeen mukaan seura maksoi pelaajalle korvauksena loppuosan hänen vuotuisesta palkastaan, jos pelaaja tietyn päivämäärän jälkeen suljettiin joukkueesta. Lauseketta ei sovellettu, kun pelaaja oli tahallaan sopimustaan olennaisesti rikkomalla itse aiheuttanut sopimuksensa purkamisen.

KKO 1993:42

Työsopimus - Työsopimuslain soveltamisala - Koeaika

Ammattilaiskoripalloilijan pelaajasopimusta koripalloyhdistyksen kanssa pidettiin työsopimuksena. Pelaajan katsottiin koeaikana purkaneen sopimuksen epäasiallisella perusteella, kun purkamiselle ei ollut esitetty muuta syytä kuin paremman vastikkeen saaminen toisessa koripallojoukkueessa. (Äänestyspäätös)

KKO 1993:69

Työsopimus - Työnjohto-oikeus - Työsopimuksen ehtojen muuttaminen

Jalkapalloseuralla ei ollut työnantajan työnjohto-oikeuden nojalla oikeutta siirtää edus-

tusjoukkueen valmentajaa juniorijalkapalloilijoiden valmentajaksi ja juniorivalmentajien ohjaajaksi ja kouluttajaksi.

KKO 1994:1

Vahingonkorvaus - Tuottamus - Työnantajan korvausvastuu - Korvauksen sovittelu

Kauppaoppilaitoksen oppilaat olivat liikuntatunnilla sisätiloissa yhteisen päätöksensä perusteella pelanneet lentopallolla jalkapalloa. Pallo oli vapaa-potkutilanteessa osunut erään oppilaan silmään, joka oli vammautunut.

Pallon potkaissut oppilas ja kaupunki liikunnanopettajan työnantajana veloitettiin suorittamaan loukkaantuneelle oppilaalle korvausta kivusta ja särystä, koska potku oli ollut pelin luonteeseen ja olosuhteisiin nähden liian voimakas eikä pelaamisen havainnut opettaja ollut kieltänyt jatkamasta peliä. Korvausta kuitenkin soviteltiin, koska loukkaantunut oppilas oli omalla menettelyllään myötävaikuttanut vahinkoonsa.

KKO 1995:145

Työsopimus - Työsopimuslain soveltamisala

Jääkiekkoilijan ja seuran välistä pelaajasopimusta pidettiin työsopimuslain 1 §:n mukaisena työsopimuksena. (Äänestyspäätös)

KKO 1996:74

Pahoinpitely

B oli 2-3 sekuntia sen jälkeen, kun erotuomari oli viheltänyt jääkiekkopelin poikki, huitaissut jäällä maannutta vastapuolen pelaajaa A:ta mailalla päähän, jolloin A:n kolme hammasta oli irronnut. B:n katsottiin aiheuttaneen A:n vammat tahallaan, koska hänellä vihellyksen jälkeen oli ollut riittävä aika pelaamisen lopettamiseen ja hänen oli täytynyt käsittää, että vammojen aiheuttaminen oli lyönnin varsin todennäköinen seuraus.

KKO 1997:38

Työsopimus- Työsopimuslain soveltamisala- Palkkaturva

A oli tehnyt yhdistyksen kanssa sopimuksen pelaamisesta yhdistyksen edustusjoukkueessa jääkiekon I-divisioonassa. Sopimuksen mukaan A:lla oli odotettavissa pelaamisesta palkkiota niin paljon, että vastike oli työnteosta maksettua palkkaa eikä vain harrastustoiminnan tueksi annettua avustusta. A oli työsopimussuhteessa yhdistykseen.

KKO 1997:129

Pahoinpitely - Urheilu

A oli jääkiekkopelissä lyönyt vastustajan pelaajaa B:tä poikittaisella mailalla niskaan niin, että B oli saanut aivotärähdyksen ja muita vammoja. Koska A:n teko ylitti pelitilanteessa tavanomaisen rajuuden ja voimankäytön rajat, hänen katsottiin syyllistyneen pahoinpitelyyn.

KKO 1997:199

Vahingonkorvaus - Sopimus- suhteeseen perustuva vastuu - Syy-yhteys - Toimeksianto

A menetti kansainvälisessä keilailukilpailussa voittamansa poikkeuksellisen arvokkaat

palkinnot keilapallon osoittaututtua sääntöjen vastaiseksi. Pallon oli A:n toimeksiannosta porannut B, joka oli alan ammattilainen. A:n korvauskanne hylättiin osaksi sen vuoksi, ettei vahingon suuruus ollut ennalta arvattavissa, ja osaksi A:n oman myötävaikutuksen johdosta, joka oli ilmennyt siten, ettei hän ollut tarkistuttanut pallon sääntöjen mukaisuutta. (Äänestys-päätös)

Kilpailuviraston päätöksiä

Päätös 441/61/92

Jääkenttäsäätiön epäilty määräävän markkina-aseman väärinkäyttö

Kilpailuvirasto katsoi Jääkenttäsäätiön olevan kilpailunrajoituslaissa tarkoitettu elinkeinonharjoittaja säätiön vuokratessa Helsingin jäähallia ansiotarkoituksessa. Jääkenttäsäätiöllä oli määräävä markkina-asema, koska Helsingin jäähalli oli ainoa jääkiekon SM-liigan ottelutapahtumien järjestämiseen soveltuva jäähalli kyseisellä maantieteellisellä alueella. Jääkiekon SM-liigan ottelutapahtumia järjestäviä urheiluseuroja oli niin ikään pidettävä kilpailunrajoituslaissa tarkoitettuina elinkeinonharjoittajina.

Kilpailuvirasto katsoi Jääkenttäsäätiön käyttävän väärin määräävää markkina-asemaansa, kun säätiö peri yhdeltä SM-liigajoukkueelta korkeampaa vuokraa kuin toisilta joukkueilta. Määräävän markkina-aseman väärinkäytöksi katsottiin myös yhdeltä SM-liigajoukkueelta perityn vuokran kohtuuttoman korkea taso. Vuokra oli selvästi korkeampi kuin muualla maassa samantasoisista jäähalleista samanlaisista jäävuoroista perityt vuokrat, eikä hinnan ero

ollut perusteltavissa objektiivisilla, kustannuksiin perustuvilla syillä.

Päätös 511/61/94

Määräävän markkina-aseman väärinkäyttö koripallon miesten SM-sarjan kilpailumääräyksiä asetettaessa ja niitä sovellettaessa

Kilpailuvirasto katsoi koripallon SM-sarjassa pelaavien urheiluseurojen olevan kilpailunrajoituslaissa tarkoitettuja elinkeinonharjoittajia. Suomen Koripalloliitto katsottiin kilpailunrajoituslaissa tarkoitetuksi elinkeinonharjoittajien yhteensiittymäksi liiton koordinoitussa jäsentensä SM-sarjatoimintaa. Relevantteina hyödykemarkkinoina oli pidettävä miesten SM-sarjan ottelutapahtumien järjestämistä. Koripalloliitolla on näillä markkinoilla määräävä markkina-asema.

Kilpailuvirasto katsoi, että Koripalloliiton on kohdeltava kaikkia SM-sarjassa pelaavia ja sinne pyrkiviä joukkueita tasapuolisesti, kohtuullisesti ja johdonmukaisesti. Sellaiset kilpailumääräykset, jotka ovat selkeästi mielivaltaisia tai jotka eivät millään tavoin liity ottelujen tai muun urheilutoiminnan järjestämiseen, ovat epäasiallisia ja kiellettyjä. Kilpailu- ja juni-oritoimintaan liittyvät kilpailumääräykset eivät saa olla selkeästi mielivaltaisia, pois-sulkevia tai tietyt joukkueet täysin perusteettomasti eriarvoiseen asemaan asettavia. Seuroille asetettavien taloudellisten vaatimusten tulee olla perusteltuja tuotteen luonteen eli ottelutapahtumien järjestämiseen nähden ja välttämättömiä sen laadun takaimiseksi.

Kilpailuvirasto katsoi Koripalloliiton käyttäneen väärin määräävää markkina-asemaansa, kun liitto oli ennakoimattomasti ja yhtäkkisesti muuttanut pelikauden 1994-1995 kilpailumääräyksiään antamatta SM-sarjaan pyrkinneille seuroille riittävästi aikaa uusiin SM-sarjajoukkueiden valintakriteereihin valmistautumiselle. Lisäksi Koripalloliiton soveltama talouskriteeri ei ollut riittävän selkeä ja läpinäkyvä. Kilpailuvirasto ei löytänyt näyttöä siitä, että Koripalloliitto olisi kohdellut tutkimuspyynnön tehnyttä I-divisioonan seuraa SM-sarjaseuroihin nähden epäjohtomukaisesti tai syrjivästi.

Päätös 512/61/91

Suomen Sulkapalloliiton sulkapallojen hyväksyntämenettely

Kilpailuvirasto katsoi, että lajiliitolla voidaan katsoa olevan määräävä markkina-asema urheiluvälineiden valmistajiin ja maahantuojiin nähden erityisesti silloin, kun valmistajat ja maahantuoijat ovat riippuvaisia lajiliiton välineelle antamasta hyväksynnästä välinemarkkinoilla toimiakseen.

Lajiliittojen määräämää pelivälineiden hyväksyntämenettelyä, jolla pyritään turvaamaan otteluiden tasaväkisyyttä ja turvallisuutta ja joka liittyy lajin luonteen määräämiseen, ei sinänsä voida pitää kilpailunrajoituslain vastaisena. Suomen Sulkapalloliiton noudattama hyväksyntäjärjestelmä antoi kaikille sulkapallojen valmistajille ja maahantuojoille mahdollisuuden saada pallolleen liiton hyväksyntä. Sulkapalloliitto oli lisäksi oma-aloitteisesti muuttanut sulkapallojen hyväksyntä-

maksua siten, että aiemman, joka vuosi maksetun sulkapallojen myyntiin perustuneen maksun sijasta hyväksyntämaksu piti maksaa vain kerran palloa ensimmäistä kertaa hyväksyttäessä ja maksu oli hinnaltaan vain 300 markkaa. Sulkapalloliiton hyväksyntämenettelyä ei pidetty määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä tai muutoinkaan kilpailunrajoituslain vastaisena.

Päätös 416/61/92

Suomen Salibandyliiton salibandylojen hyväksyntämenettely

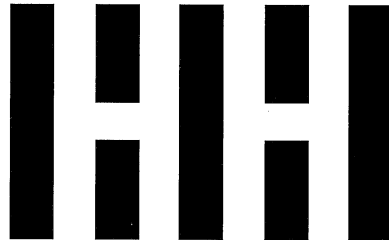
Suomen Salibandyliiton noudattama salibandylojen hyväksyntäjärjestelmä antoi kaikille salibandylojen valmistajille ja maahantuojoille oikeuden saada liiton hyväksyntä mailoilleen. Hyväksyntämaksu aiemmin hyväksytyiltä mailamerkiltä oli 2.500 markkaa pelikaudelta ja uudelta mailamerkiltä 6.250 markkaa. Kilpailuvirasto katsoi, että Salibandyliiton soveltamaan mak-suun saattoi liittyä etenkin pienimpiin mailanvalmistajiin ja maahantuojiin vaikuttavaa kohtuuttomuutta, jota ei välttämättä voitu perustella maksun kustannusvastaavuudella. Salibandyliiton menettelyä olisi mahdollisesti voitu, eräiden muiden edellytysten täytyessä, pitää kohtuullisuus- ja tasapuolisuusvelvoitteen vastaisena määräävän markkina-aseman väärinkäyttönä. Kilpailuvirasto ei kuitenkaan pitänyt asian tarkempaa selvittämistä tarpeellisenä, koska mahdollinen kilpailunrajoituslain vastainen menettely ei ollut niin ilmeistä ja koska tutkimuspyynnön tehnyt yritys oli lopettanut liiketoimintansa.

Päätös 949/61/96

Suomen Hiihtoliiton epäilty määräävän markkina-aseman väärinkäyttö kansallisten hiihtokilpailulupien myöntäjänä

Kilpailuvirasto katsoi, että Suomen Hiihtoliittoa on pidettävä kilpailunrajoituslaissa tarkoitettuna elinkeinonharjoittajana liiton luovuttaessa maksua vastaan kilpailulupia hiihtokilpailuja järjestäville jäsenseuroilleen. Hiihtoliitolla on kilpailulupien myöntämisestä päätäessään määräävä markkina-asema. Kilpailuvirasto katsoi, että Hiihtoliiton kieltäytyminen antamasta kilpailulupaa suomalaisen urheiluseuran Ruotsissa järjestämälle alppihiihtokilpailulle rajoitti jäsenseuran mahdollisuuksia valita sopivaksi katsomansa hiihtokeskus järjestämälleen kilpailulle, mikä saattoi aiheuttaa suomalaiselle jäsenseuralle taloudellista vahinkoa. Hiihtoliiton kiellolla oli siten kilpailua rajoittava vaikutus Suomessa. Hiihtoliiton menettelyyn voitiin siten soveltaa Suomen kilpailunrajoituslakia. Hiihtoliitolla ei Kansainvälisen Hiihtoliiton sääntöjen mukaan kuitenkaan ollut oikeutta toteuttaa kilpailujen järjestämiseen liittyvää valvontatehtäväänsä Suomen rajojen ulkopuolella. Hiihtoliiton kieltäytyminen antamasta kilpailulupaa Ruotsissa pidettävälle alppihiihtokilpailulle ei sen vuoksi ollut määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

Urheilun asialla.

*Asianajotoimisto Heikki Haapaniemi Oy
PL 232, 00101 Helsinki
Puh. (09) 177 613, telefax (09) 653 873
Email: heikki.haapaniemi@hhlaw.fi*

Palmgren & Wallenlind Oy LAKIASIAINTOIMISTO

- * Valmentaja- ja pelaajasopimukset
- * Yhdistyksen säännöt
- * Kansainväliset urheilusopimukset
- * Urheilu ja verotus
- * Rangaistukset ja kilpailukieltoasiat
- * Markkinointi- ja yhteistyösopimukset
- * Kilpailusäännöt
- * Urheilu ja työoikeudelliset lait
- * Dopingasiat
- * Siirtokorvaukset

Turku – Helsinki

Ajanvaraukset:

puhelin (02) 4690 444 telefax (02) 2350 107

Email: palmgren-wallenlind@co.inet.fi

